

NEDERLANDS HUISARTSEN GENOOTSCHAP

OVERZICHT WERKZAAMHEDEN N.H.G. VAN CONGRES 1960 TOT CONGRES 1961

Dit overzicht, dat een verslag wil zijn van de werkzaamheden van het Genootschap en zijn organen, betreft de periode 15 november 1960 tot 15 november 1961.

Het Genootschap betreurde dit jaar het overlijden van de leden A. A. S. Zijlmans te Bladel, Dr H. Rümke te 's-Gravenhage en J. A. P. Hille Ris Lambers te Bilthoven.

Leden. Het gewone lidmaatschap werd door 47 leden beëindigd en het buitengewoon lidmaatschap door twee. Laatstgenoemde lidmaatschappen betroffen evenwel artsen, die de huisartsenpraktijk gingen uitoefenen en zich aanmeldden als gewoon lid van het N.H.G. Tot het Genootschap traden toe 81 gewone en 17 buitengewone leden. Van de 47 leden, die het gewone lidmaatschap opzegden, traden er zes toe als buitengewoon lid en behielden 17 hun abonnement op „huisarts en wetenschap”. Ook ditmaal werd getracht na te gaan welke redenen er toe hebben geleid, dat in 41 gevallen voor het gewone lidmaatschap werd bedankt. De verkregen gegevens laten zich als volgt rangschikken: neerleggen van de huisartsenpraktijk 12; tijdgebrek 9; teleurgesteld in centrum-activiteit 4; te hoge contributie 3; teleurgesteld in N.H.G. 1; vertrek naar het buitenland 1; andere persoonlijke redenen 5; onbekend 6.

Op 15 november 1961 bedroeg het ledental van het Genootschap 909, te weten 848 gewone leden, 58 buitengewone leden, 1 lid van verdienste en 2 corresponderende leden.

Promoties. Ofschoon in het vorige jaarverslag het vermoeden werd uitgesproken, dat een niet onbelangrijk aantal N.H.G.-leden bezig was een proefschrift te bewerken, bereikte het N.H.G.-bestuur dit jaar slechts één aankondiging van een promotie. Dit betrof de promotie van het bestuurslid Dr M. G. van Nieuwenhuijzen te Hoensbroek over „Persoon en milieu van de ulcus duodenalijder”. Zijn dissertatie werd na bestudering ter beschikking gesteld van de N.H.G.-bibliotheek. Het wordt op prijs gesteld, indien N.H.G.-leden die promoveren, een exemplaar van hun proefschrift aan het bestuur toezenden.

Een *huishoudelijk reglement* kwam ook dit jaar nog niet tot stand. Wel laat het zich aanzien, dat in het komende genootschapsjaar de tekst van het huishoudelijk reglement aan het ledencongres kan worden voorgelegd, daar thans nog slechts enige punten van het concept-reglement om een definitieve redactie vragen nadat hierover de nodige adviezen zullen zijn ingewonnen.

Het ledencongres 1960 werd op 26 november te Utrecht gehouden. Voor het verslag van dit vijfde congres moge verwezen worden naar het maandblad van het Genootschap, (1960) huisarts en wetenschap 3, 465. Tijdens het congres aanvaardde Dr F. J. A. Huygen het voorzitterschap van het N.H.G., nadat Dr H. H. W. Hogerzeil, die sinds de oprichting van het Genootschap in 1956 met zulk een bekwame hand de eerste schreden van het N.H.G. had geleid, de wens te kennen had gegeven het presidium neer te leggen. Dat de scheidende voorzitter onder grote bijval benoemd werd tot lid van verdienste, was wel het beste bewijs voor de waardering, die in onze kringen bestaat voor het baanbrekende werk, dat Hogerzeil voor de Nederlandse huisarts in het algemeen en voor het N.H.G. in het bijzonder heeft verricht.

Een hoogtepunt gedurende het verslagjaar werd gevormd door de door de Commissie Nascholing in samenwerking met het Dr Veeger Instituut en de r.k. Universiteit te Nijmegen georganiseerde *huisartsencursus* in de serie „Bijdragen tot de huisartsgeneeskunst”. Deze cursus, getiteld: „Maatschappelijke facetten van gezondheid en ziekte” vond te Nijmegen plaats van 27-29 april 1961. Als sprekers werkten naast Nederlandse experts en huisartsen ook enige bekende buitenlandse deskundigen mede, zoals Miss Jane E. Paterson, Dr Richard Scott en Prof. Dr Thure von Uexküll. De cursus, die

door een 200-tal deelnemers werd bijgewoond, was van bijzonder allure. Dat de behandelde onderwerpen ook de belangstelling van de overheid genoten, bleek niet alleen uit het feit dat het openingswoord werd gesproken door de minister van Maatschappelijk Werk en het slotwoord door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, doch eveneens uit de aanwezigheid van tal van autoriteiten. In „huisarts en wetenschap” werd onlangs een begin gemaakt met de publikatie der gehouden voordrachten. In verband met de vele gunstige reacties op de cursus, die uit het buitenland werden ontvangen, wordt momenteel onderzocht in hoeverre het mogelijk is deze voordrachten ook in het Engels en/of Duits te publiceren.

De centra en lokale studiegroepen. In 1961 werd getracht een beter inzicht te verwerven in de activiteiten der centra door gebruik te maken van een vragenformulier ter opstelling van het centrum-jaarverslag. Een dergelijk formulier biedt de voordelen, dat het invullen er van voor vele centrum-secretarissen gemakkelijker en minder tijdrovend is dan het samenstellen van een geschreven verslag en dat een zekere mate van vergelijkbaarheid tussen de activiteiten van de verschillende centra wordt verkregen. Een nadeel van het gebruik van het formulier is, dat daardoor minder jaarverslagen voor publikatie in „huisarts en wetenschap” in aanmerking komen. Gedurende het verslagjaar werden twaalf centrum-jaarverslagen over 1960 ontvangen, waarvan twee door gebruikmaking van het formulier. Over 1961 rapporteerden niet minder dan zeventien van de bestaande 24 centra over hun werkzaamheden, waarvan zestien door middel van het vragenformulier. Slechts drie centra rapporteerden noch over 1960, noch over 1961.

In N.H.G.-verband zijn thans 24 medisch-psychologische studiegroepen werkzaam, die alle worden geadviseerd door een psychiater. Daarnaast bestaan lokale studiegroepen, die veelal onderwerpen van meer somatische aard bespreken.

De bijeenkomsten van een geheel centrum worden gemiddeld door slechts ongeveer 25 procent van de aangesloten leden bezocht, terwijl dit percentage voor de bijeenkomsten der studiegroepen veelal tot 80 oploopt. Dit vormt wel een duidelijke illustratie van de veel gehoorde klacht uit de centra, dat de leden geografisch te zeer verspreid wonen. Het is dan ook wel wenselijk, dat de vorming van zo veel mogelijk kleinere studie- of discussiegroepen in een centrum wordt gestimuleerd, daar de zelfwerkzaamheid in kleine groepen vaak beter is dan die in grotere groepen.

Het centrum Apeldoorn heeft dit jaar in samenwerking met de plaatselijke Maatschappij-afdeling een artsen cursus gehouden over de „Problematiek van de zelfmoord”. Voor deze cursus bleek een buitengewoon grote belangstelling te bestaan. In de rubriek „Uit de centra” verschenen regelmatig publikaties over de diverse centrum-activiteiten.

De door de groep Alphen aan den Rijn opgestelde „hoofdpijnstatus” werd alle Nederlandse huisartsen toegezonden.

Wat betreft de individuele wetenschappelijke onderzoekingen kan worden geconstateerd, dat deze in feite groter in aantal zijn, dan op het N.H.G.-bureau bekend is.

Helaas werd dit jaar geen landelijke bijeenkomst gehouden van het N.H.G.-bestuur met de adviescommissies, landelijke studiegroepen en vertegenwoordigers der centra. Getracht zal worden een dergelijke bijeenkomst te houden in het begin van 1962.

De nieuwe in het verslagjaar ingestelde Contact Commissie voor de Centra zal nagaan op welke wijze een gewenste stimulering van de centrum-activiteiten kan worden verwezenlijkt. Het is buiten twijfel, dat de mogelijkheid om van elkanders werkzaamheden kennis te kunnen nemen, een bevruchtend effect heeft. Om dit te bereiken is het van belang, dat in elk centrum een lid als rapporteur wordt aangewezen, die regelmatig een schriftelijk verslag van de gehouden bijeenkomsten toezendt aan het N.H.G.-secretariaat. Deze verslagen zullen niet alleen het werk van de C.C.C. vergemakkelijken, doch

zullen door eventuele publikatie in „huisarts en wetenschap” ook direct onder de aandacht kunnen komen van andere centrumbesturen.

In enige centra blijkt een duidelijke behoefte te bestaan aan een betere kennis van de gesprekstechniek. Het N.H.G.-bestuur onderzoekt momenteel hoe met behulp van een deskundige op dit gebied aan deze wens kan worden voldaan.

Studiegroep Praktijkvoering. De tentoonstelling op het congres 1960 gaf een uitbreiding van de in 1959 getoonde praktijkruimte van de niet-apotheekhoudende arts te zien met de inrichting van de spreekkamer. Hiernaast waren tekeningen en een maquette te zien van de praktijkruimte van de apotheekhoudende huisarts, gemaakt door de subgroep Praktijkruimte apotheekhoudende huisarts. De tentoonstelling als geheel bleek, vooral door de korte tijd beschikbaar voor bezichtiging, ook tijdens dit congres niet geheel aan haar doel te beantwoorden, al was door plaatsing in „Tivoli” reeds veel gewonnen. Het bestuur heeft naar wegen gezocht waarop de tentoonstelling in de korte beschikbare tijd meer zou kunnen gaan spreken. Hierbij is onder meer het plan naar voren gekomen bestaande werkruimten in verschillende praktijken te fotograferen. Deze plannen zijn in de loop van het jaar verder uitgewerkt en worden op de tentoonstelling 1961 gerealiseerd. Op de ledenvergadering van de studiegroep in februari 1961 nam de tentoonstelling op het congres 1960 de grootste plaats in. Vooral de nieuwe aanwinst, de ontwerp-indeling van de werkruimte voor apotheekhoudende huisartsen werd druk besproken. Hoewel er verschil van mening bleek te bestaan over een aantal min of meer belangrijke punten, werd het niet mogelijk geacht in dit stadium wijzigingen in het bestaande ontwerp aan te brengen. Het ontwerp werd in (1961) huisarts en wetenschap 4, 45 uitvoerig toegelicht. In de loop van het jaar bleek voor het ontwerp grote belangstelling te bestaan van collegae met nieuwbouw- of verbouwingsplannen.

De subgroep Praktijktas (Alkmaar) kwam met zijn ontwerp gereed. Mede doordat coördinatie met de subgroep Instrumentarium noodzakelijk bleek, kon nog niet tot uitwerking en publikatie van dit rapport worden overgegaan. In (1961) huisarts en wetenschap 4, 155 verscheen een stuk van Dr R. S. ten Cate, lid van de studiegroep, getiteld: „Enkele gedachten over de verhouding spreekkamer-onderzoekkamer-behandelkamer.”

De financiële administratie is een flink stuk gevorderd. Uitgebreide beschrijvingen van het eigen systeem kwamen binnen van tien leden van de studiegroep. Hoewel het ook hier moeilijk zal zijn om tot een ieder bevredigende oplossing te komen, verwacht het bestuur toch in de eerste helft van 1962 een rapport te kunnen publiceren.

De zwangerschapskaart kwam in definitieve vorm gereed. In (1961) huisarts en wetenschap 4, 288 verscheen de toelichting op het definitieve ontwerp. Tot 15 oktober 1961 werden 32.950 zwangerschapskaarten verkocht.

De werkkaart werd ook dit jaar door een toenemend aantal artsen gebruikt. In (1961) huisarts en wetenschap 4, 290 verscheen een artikel van Dr G. J. Bos over het gebruik van de werkkaart. Het totaal aantal verkochte werkkaarten bedroeg op 15 oktober 1961, 948.662, waarvan 574.837 aan N.H.G.-leden en 373.825 aan niet-leden. Het totaal aantal afgeleverde kaarten werd gevormd door 844.882 hoofdkaarten en 103.780 vervolgkaarten.

Van de brochure over de werkkaart verscheen in oktober 1961 de derde druk onder de titel: „De werkkaart en de zwangerschapskaart”, waarin tevens de tweede druk van de publikatie van de studiegroep over het opbergen van specialistenbrieven werd opgenomen.

Bestuur en adviseurs bleven in 1961 ongewijzigd. Collega J. Hartog nam het voorzitterschap over van collega E. M. Jansen, toen deze in het bestuur van het N.H.G. werd benoemd. Laatstgenoemde bleef lid van het bestuur van de studiegroep, waardoor een welkome verbindingsschakel tussen studiegroep en N.H.G.-bestuur is gevormd.

De plannen voor 1962 bestaan in het afmaken van de lopende zaken (rapporten instrumentarium, praktijktas, laboratorium, financiële administratie), voorbereidingen voor de tentoonstelling 1962 en het onderzoeken van de mogelijkheden tot het instellen van een „N.H.G.-certificaat” ter beoordeling van in de handel verkrijgbaar medisch instrumentarium. Met

dit laatste onderwerp is reeds een allereerste begin gemaakt.

Studiegroep Obstetrie en Gynaecologie. Het uitwerken van de verzamelde gegevens van het jaaronderzoek 1958 „Verloskunde door de huisarts” vordert gestaag. Het is een omvangrijk werk, dat evenwel dank zij de vasthoudendheid van de werkgroep, hierin trouw terzijde gestaan door het Nederlands Instituut voor Praeventieve Geneeskunde te Leiden, goede vooruitgang maakt. De samenwerking met het N.I.P.G. is uitstekend. Enkele voorlopige verslagen zijn nu ter perse, onder andere een statistiek over de forcipale extracties en een over kraamvrouwen naar maatschappelijke groepering. Hoewel de hoeveelheid werk, die nog moet worden verzet, zeer groot is, wordt er naar gestreefd het resultaat van dit landelijke onderzoek eind 1962 persklaar te hebben.

De stand van zaken bij het abortus-onderzoek 1960 is thans zo, dat de codering van de ingekomen formulieren voltooid is. Helaas blijken enige deelnemers nog een aantal formulieren te bezitten, dat niet werd ingezonden. Met behulp van het N.I.P.G. te Leiden kunnen thans de gegevens worden bewerkt. Tijdens het verslagjaar kon nog geen enkel resultaat worden medegedeeld. Daar het aantal vragen, dat dit onderzoek opwerpt, uiteraard veel geringer is dan dat bij het verloskunde-onderzoek, bestaat de verwachting, dat eind 1962 ook van dit jaaronderzoek verslag kan worden gedaan.

Het bestuur van de studiegroep zal het komende jaar na gaan of het verzamelde enquêtemateriaal betreffende de voorschriften van de verschillende kraamcentra, tot eenheid is te brengen. Wel is gebleken, dat de voorschriften, door Kruisverenigingen aan zwangeren verstrekt, zeer uiteen lopen.

Helaas bleek geen der leden van de studiegroep gelegenheid te hebben tot het verrichten van literatuurstudie inzake een bestrijdingsmiddel tegen fluor albus. Een onderzoek over dit onderwerp kon dan ook niet worden aangevangen en het verzoek daartoe werd aan de C.W.O. teruggegeven.

Momenteel is geen nieuw onderzoek bij de studiegroep in bewerking. Het komende jaar zal het bestuur van de studiegroep zich verder bezighouden met de enquête over de kraamcentra en met de resultaten van de jaaronderzoeken 1958 en 1960.

Studiegroep Artikelendocumentatie. Moest in het vorige jaarverslag melding worden gemaakt van een zekere insluiting bij de leden dezer belangrijke studiegroep, dit jaar kan met voldoening worden geconstateerd, dat een in het voorjaar plaats gevonden hebbende reorganisatie, welke het ledental van de groep tot dertien reduceerde, vruchten begint af te werpen. In het verslagjaar werden in „huisarts en wetenschap” 45 referaten van de hand van twaalf referenten gepubliceerd. De studiegroep gelooft door de reorganisatie wel aan stabiliteit en toewijding te hebben gewonnen. Er wordt thans elk kwartaal vergaderd, waarbij de referaten, die tevoren aan de leden van de studiegroep zijn toegezonden, worden besproken. Ieder lid refereert zijn eigen tijdschrift en heeft op zich genomen maandelijks één referaat te leveren.

Algemene Advies Commissie. De band tussen het N.H.G.-bestuur en de A.A.C. werd ook dit verslagjaar onderhouden door de voorzitter van de A.A.C., die in deze kwaliteit de vergaderingen van het bestuur bijwoont. Van zijn waardevolle adviezen in beleidskwesties werd door het N.H.G.-bestuur een dankbaar gebruik gemaakt. De A.A.C. behoefde slechts eenmaal bijeen te worden geroepen en wel voor de jaarlijkse controle van het financiële beleid van de penningmeester van het Genootschap. In deze bespreking kwamen tevens enige punten aan de orde betreffende het concept huishoudelijk reglement.

Commissie Nascholing. De belangrijkste gebeurtenis voor de Commissie Nascholing in het jaar 1961 was ongetwijfeld de in april te Nijmegen, in combinatie met het Dr Veeger Instituut en de r.k. universiteit, gehouden artsencursus, getiteld: „Maatschappelijke facetten van gezondheid en ziekte”, welke bedoeld was als een vervolg op de in 1960 te Leiden gehouden artsencursus „Trainingsmethoden in medische psychologie”. Verheugend was de grote belangstelling voor deze cursus, niet alleen van huisartsen, maar ook van vele anderen. De opening door de minister van Maatschappelijk Werk, Dr M. A. M. Klompé, en de sluiting door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, Mr Dr C. J. M. A. van

Rooy, gaven een bijzonder cachet aan deze artsencursus. De W.H.O. toonde haar belangstelling door het zenden van een tweetal afgevaardigden; bovendien werden de buitenlandse sprekers door de W.H.O. gehonoreerd. Alle Nederlandse medische faculteiten werden vertegenwoordigd door één of meer hoogleraren, terwijl er ook uit kringen van het maatschappelijk werk en uit de studentenwereld gasten aanwezig waren. De zeer gunstige reacties in de medische en para-medische pers brachten duidelijk tot uiting, dat deze artsencursus opnieuw in een alom gevoelde behoefte heeft voorzien.

In het begin van dit jaar werd de Commissie Nascholing benaderd door het bestuur van de Utrechtse Artsencursus, dat wilde trachten aan deze cursus het karakter van een systematische „post-graduate” cursus voor huisartsen te geven. Persoonlijk contact van het dagelijks bestuur van de commissie met de voorzitter van de Utrechtse Artsencursus, Prof. Dr. H. Deenstra, en vele gesprekken in de vergaderingen werden aan dit onderwerp besteed, zonder dat men echter op dit ogenblik nog tot een goede vorm van samenwerking is gekomen.

Ook het aanbod van een grote farmaceutische industrie, financiële steun aan objecten van nascholing te geven, vormt een probleem, waarvoor de juiste oplossing nog niet is gevonden. Beide problemen zijn namelijk op één vraag terug te voeren: „Welke is de beste vorm van nascholing voor huisartsen?”. Het nascholingsonderwijs ex cathedra, zoals dit reeds door vele universiteiten en particuliere artsencursuscommissies is toegepast en waarvoor de belangstelling steeds weer beperkt blijft, is waarschijnlijk niet de beste vorm en zal daarom in de toekomst niet in staat kunnen zijn alle huisartsen te bereiken. Na inventarisatie van de thans bestaande vormen en na kritische beschouwing van de ervaring hiermede, is de Commissie Nascholing tot de conclusie gekomen, dat nascholing door gespreksvorming in kleine studiegroepen de beste wijze is, waardoor werkelijk in de toekomst alle huisartsen aan nascholing zouden kunnen deelnemen. Experimenten met nascholing in kleine studiegroepen, die telkens naar behoefte specialisten voor bepaalde onderwerpen kunnen aantrekken, zullen dan ook zo veel mogelijk moeten worden gestimuleerd — veel hoopgeevends kan men bijvoorbeeld hierover lezen in (1961) huisarts en wetenschap 4, 227 en 358. Het is de bedoeling van de Commissie Nascholing in de nabije toekomst langs deze weg de nascholing dichter bij alle N.H.G.-leden te brengen. Enige nieuwe leden zijn daarom gevraagd tot de Commissie Nascholing toe te treden.

In het voorjaar 1961 werd de voorzitter van de Commissie Nascholing benaderd door Prof. Dr. A. C. Drogendijk, die huisartsen zocht, bij wie medische studenten aan de vrije universiteit te Amsterdam een stage — co-assistentenschap sociale geneeskunde — zouden kunnen lopen. Op 2 juni '61 werden voor een gecombineerde vergadering van de Amsterdamse Huisartsenvereniging en het centrum Amsterdam van het N.H.G. inleidingen gehouden door Prof. Drogendijk, K. G. Brühl, voorzitter van de commissie, H. L. A. Vlamings en de heer S. van der Meer, semi-arts, over het co-assistentenschap sociale geneeskunde bij de huisarts, en wel respectievelijk de plannen tot invoering, bezien in het licht van de scholing van de toekomstige huisarts, de ervaringen van een huisarts, en de semi-arts-stagist.

De subcommissie integrale geneeskunde publiceerde in (1961) huisarts en wetenschap 4, 294 een lijst van de thans werkende studiegroepen medische psychologie. Daarnaast zijn in ander verband thans drie groepen huisartsen begonnen hun werkwijze te verbreden met de hulp van een maatschappelijk werkster (Apeldoorn, Nijmegen en Amsterdam). De resultaten van alle deze experimenten zullen zorgvuldig moeten worden nagegaan en beoordeeld. Ook de subcommissie integrale geneeskunde zal zich met enige nieuwe leden uitbreiden.

Commissie Wetenschappelijk Onderzoek. Aan de C.W.O. werd dit jaar een secretaresse toegevoegd, die voorlopig alle secretariaatswerkzaamheden van de C.W.O. zal verrichten. De commissie vergaderde maandelijks en haar dagelijks bestuur kwam bovendien steeds twee weken vóór de voltallige bijeenkomst bijeen. Vanaf 1961 kreeg de C.W.O. de beschikking over een eigen budget ter bestrijding van haar kosten, doch voor de financiering van wetenschappelijk onderzoek beschikt zij niet over gelden. Hoewel deze kwestie uiteraard

een aangelegenheid van het N.H.G.-bestuur is, blijft het toch ook voor de C.W.O. een probleem niet te kunnen beschikken over gelden voor onderzoeken. Het meest elegant lijkt het de beschikking over gelden te krijgen door middel van schenkingen, omdat dan de onafhankelijkheid van de C.W.O. gewaarborgd blijft. Ook het financieren van proefschriften heeft de aandacht van zowel de C.W.O. als van het N.H.G.-bestuur. Betreffende het wetenschappelijk onderzoek volgt hier een beknopt overzicht van de reeds aanhangig gemaakte onderzoeken:

a Morbiditeitsonderzoek. Het Centrum Friesland is bezig zich in dit onderwerp te verdiepen.

b Periodiek geneeskundig onderzoek. Onder invloed van de aandrang die wordt uitgeoefend, zowel vanuit de geneeskundige sfeer als uit de lekenwereld, is dit onderwerp opnieuw in studie genomen. Op instigatie van Prof. Dr. J. W. Tesch (Gezondheidsorganisatie T.N.O.) is een studiegroep gevormd onder leiding van collega Wijnmalen. Hierin hebben voorts zitting de N.H.G.-leden van den Dool en Bekius, terwijl collega Väsbinder de C.W.O. vertegenwoordigt. De studiegroep heeft de opdracht binnen twee jaar gereed te komen met een plan om een onderzoek, de P.G.O. betreffende, te verwezenlijken. Naar aanleiding hiervan is de noodzaak om over een P.G.O.-status te kunnen beschikken urgent geworden. De landelijke studiegroep Praktijkvoering is dan ook verzocht om met spoed zulk een status samen te stellen.

c Het verloskundig onderzoek is nog steeds in bewerking.

d Epidemiologie in de huisartsenpraktijk. Twee leden van de C.W.O. zijn met het Rijks Instituut voor de Volksgezondheid in gesprek over de mogelijke opzet van een onderzoek.

e Tetanus preventie. De resultaten van dit onderzoek, dat tot stand kwam in samenwerking met het R.I.V. werden gepubliceerd in (1961) huisarts en wetenschap 4, 197.

f Tonsillitis onderzoek. Voor dit jaaronderzoek 1961 van het N.H.G. hebben zich voldoende deelnemers aangemeld, doch van niet allen worden de formulieren tijdig terugontvangen. De Militair Geneeskundige Dienst heeft veel belangstelling voor dit onderzoek, zodat E. I. Bakker van deze dienst zitting in de werkgroep heeft.

g Abortus onderzoek. De gegevens van het op 1 februari 1961 geëindigde onderzoek zijn thans in bewerking. Een of twee promoties zullen hopelijk uit dit onderzoek voortvloeien.

h Onderzoek naar de werking van stafylokokkenfosfaat-toxoid bij furunculosis. Voor dit onderzoek, dat in samenwerking tussen C.W.O. en het Rijks Instituut voor de Volksgezondheid wordt verricht, zijn voldoende medewerkers en een ander verloopt bevredigend.

i Furunkelonderzoek. Dit onderzoek met dertien deelnemers uit het centrum Apeldoorn zal in november 1961 worden afgesloten.

j Pimafucin bij fluor albus. Verwezen wordt naar het desbetreffende gedeelte van het overzicht van de studiegroep Obstetrie en Gynaecologie.

In 1961 zijn hier nog de volgende onderzoeken bijgekomen.

k Cytologisch onderzoek in de huisartsenpraktijk. Dit onderzoek zou van belang kunnen zijn voor een eventueel periodiek geneeskundig onderzoek, doch voorlopig is de techniek van het verzamelen en de beoordeling van het materiaal nog een probleem.

l Gezinsdiagnostiek bij kleuters van een kleuterbureau. Een der N.H.G.-leden wil met medewerking van een wijkzuster een plaatselijk milieu-onderzoek doen bij de kleuters van het kleuterbureau. De C.W.O. tracht door haar bemiddeling deze collega aan een goede onderzoekstatus te helpen.

m Enquête van ongevallen, die de huisarts ziet. Indien er voldoende belangstelling voor dit onderzoek blijkt te bestaan, zal door de leden van het centrum Rotterdam aan deze enquête worden medegewerkt. In dat geval krijgt de C.W.O. het enquêteformulier ter beoordeling voorgelegd.

n Onderzoek naar een efficiënte praktijkvoering. De C.W.O. overweegt de mogelijkheden van het verrichten van een dergelijk onderzoek. Een en ander is nog in voorstudie en in een in december te houden gemeenschappelijke vergadering van de studiegroep Praktijkvoering en de C.W.O. zal deze kwestie nader worden bezien.

Alle deeltaken, zoals deze op de Woudschoten-conferentie

zijn geformuleerd, werden uitvoerig besproken naar aanleiding van uitgebrachte preadviezen door steeds twee C.W.O.-leden. Thans zal worden getracht een samenvatting van het besprokene te maken, teneinde het N.H.G.-bestuur te kunnen adviseren inzake de realisatie der conclusies van de desbetreffende conferentie. De C.W.O. meent, dat aan de huisarts enig inzicht moet worden verschaft over de moderne statistische methodieken, voor zover deze voor hem van nut kunnen zijn. Als meest geschikte vorm hiervoor wordt gedacht aan een publikatie in „huisarts en wetenschap”.

Een nieuwe lijst van studie-onderwerpen (die tevens kunnen dienen als onderwerpen voor promotie) is in een gevorderde staat van voorbereiding. De C.W.O. heeft zich beraden over de mogelijkheden om te ontkomen aan het „enquête”-gevaar waaraan de Nederlandse huisarts dreigt te worden blootgesteld. Hierover bestaat contact tussen N.H.G. en de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst.

Met het College of General Practitioners in Engeland tracht de C.W.O. tot uitwisseling van ervaringen op het gebied van wetenschappelijk onderzoek te komen.

Commissie voor redactie van „huisarts en wetenschap”. In de reeds meer dan een jaar bestaande vacature in de redactiecommissie, ontstaan door het aftreden van H. Frese, werd bij de aanvang van het verslagjaar voorzien door het toetreden van A. E. Denekamp. Het werk der commissie, wier voorzitter zich veel tijd gunt om in samenwerking met het redactiesecretariaat de eindredactie te voeren en de opmaak van het blad te verzorgen, neemt voortdurend in omvang toe. Verheugt de commissie zich enerzijds over een steeds betere toevloeiing van gevraagde en ongevraagde artikelen, anderzijds vergt dit voortdurend meer aandacht wat de kritische toetsing daarvan betreft, alsook met betrekking tot goede redactionele vormgeving van qua strekking aanvaardbare bijdragen van huisartsen. De belangstelling voor „huisarts en wetenschap” bleek ook gedurende het verslagjaar regelmatig te zijn toegenomen. Het aantal niet-N.H.G.-leden, dat zich op het blad abonneert, neemt, zij het niet in grote aantallen, gestaag toe. De ook dit jaar in september gevoerde actie tot uitbreiding van de lezerskring door toezending van een kennismakings-exemplaar aan alle huisartsen in Nederland, heeft wederom goede resultaten afgeworpen en geleid tot een verdere stijging van de oplage boven de 3.000 exemplaren. De goede ontwikkelingsgang van „huisarts en wetenschap”, welke mede te danken is aan de goede samenwerking tussen redactiecommissie en uitgever, heeft gevoerd tot een grotere omvang van het maandblad van het N.H.G. Nu zeker is, dat deze vergrote omvang kan worden gehandhaafd bracht dit de noodzakelijkheid met zich mede de abonnementsprijs met ingang van 1962 te verhogen. De indruk is, dat een eventueel nadelig effect, dat deze abonnementsprijsverhoging zou kunnen hebben op de omvang van de lezerskring, nauwelijks merkbaar zal zijn, in welk geval ook daaruit mag worden afgeleid dat het maandblad van het Genootschap ook buiten de ledenkring een eigen plaats op de medisch-wetenschappelijke leestafel heeft weten te verwerven.

Contact Commissie voor de Centra. Deze commissie werd in 1961 door het N.H.G.-bestuur ingesteld met tot taak een praktisch en op korte termijn uitvoerbaar plan op te stellen voor het bieden van hulp aan de centra bij het ontwikkelen van hun plaatselijke activiteiten. Teneinde de commissie een zo groot mogelijke weerspiegeling te doen zijn van de N.H.G.-adviescommissies en studiegroepen, werd in de C.C.C. zitting genomen door vertegenwoordigers van het N.H.G.-bestuur, de Commissie Nascholing, de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek en de studiegroep Praktijkvoering, terwijl ook de chef de bureau van het Genootschap aan de commissie werd toegevoegd. In haar maandelijkse bijeenkomsten heeft de commissie een aanvang gemaakt met het inventariseren van die gegevens, welke voor een stimulering der centrumactiviteiten van belang kunnen worden geacht. Dit blijkt een zeer omvangrijk werk te zijn, dat zal worden neergelegd in een documentatiesysteem. Dit systeem zal zodanig moeten worden opgezet, dat het tevens kan dienen voor de documentatie van de andere N.H.G.-organen. Een coördinatie met de werkgroep *Documentatie huisarts* wordt dan ook nagestreefd. Te-

gen het einde van 1961 hoopt de C.C.C. in staat te zijn de centra een eerste opgave te kunnen verstrekken van onderwerpen welke zich lenen voor discussie of studie in centrumverband.

Congrescommissie. Het bleek gewenst als congrescommissie gemiddeld eenmaal per maand te vergaderen, ook direct na het congres. Niet alleen is dit noodzakelijk voor een goede voorbereiding van het daarna volgende congres, doch vooral ook om de gebeurtenissen van het afgelopen congres met een kritisch oog te bezien. Ook nu weer bleken op het congres 1960 teveel sprekers te weinig tijd voor de zo noodzakelijke discussie over te hebben gelaten. Besloten werd in den gevolge niet meer dan drie hoofdonderwerpen op het congres te behandelen, met name: een individueel onderzoek, een verslag van een afgesloten jaaronderzoek en een onderwerp uit het randgebied van de huisartsgeneeskunde, zoals sociologie, psychologie, pedagogie, geriatrie, enzovoort.

In de loop van dit jaar werd reeds een werkommissie ingesteld ter voorbereiding van het congres in 1962, waarbij de pedagogie het hoofdonderwerp zal zijn. Door reeds thans de juiste contacten te leggen is een goede en verantwoorde presentatie mogelijk.

De aan de vooravond van het congres gehouden microfoon- en projectierepetitie bleek in een duidelijke behoefte te voorzien en zal dan ook zeker worden gecontinueerd. Vooral voor de te houden panel- en forumdiscussies is het noodzakelijk dat de deelnemers even aan elkaar gewend zijn en een ieder zijn rol in het spel goed kent. De laatste vorm van presentatie, voor het eerst toegepast bij de bespreking van het tetanus-onderzoek, is zeer goed ontvangen en houdt de aandacht van het gehoor veel meer gevangen dan de geijkte voordracht ex cathedra door één spreker. In de toekomst zal deze moderne communicatiemethode dan ook zeker worden gebruikt en zo mogelijk steeds aan het eind van de middag als de vermoedelijkheid het luisteren tot een steeds zwaardere opgave maakt.

Zeer vele feiten, adressen, contacten en protocollaire handelingen keren telkenjare in dezelfde vorm terug. Teneinde het hanteren hiervan te vergemakkelijken wordt gewerkt aan een „Handleiding voor de congrescommissie”, hetgeen ook de overdracht aan eventuele opvolgers zal vereenvoudigen. Voor een juiste budgettering van de kosten zal voortaan in samenwerking met de penningmeester van het N.H.G. een jaarlijkse begroting worden opgesteld. Ten slotte werd in de behoefte van de congrescommissie naar meer informatie over voor de commissie belangrijke feiten, die in de bestuursvergaderingen worden besproken, voorzien door middel van de chef de bureau, die voor een nauwer contact tussen bestuur en congrescommissie zal zorgdragen. Door het bedanken van Lahr en van Lidth de Jude verloor de congrescommissie twee ervaren en kundige leden, die moeilijk te vervangen zijn. Het wetenschappelijk peil en de juiste sfeer van de afgelopen congressen is voor een groot deel aan hen te danken.

Bestuur. Het bestuur kwam dit jaar elfmaal bijeen; het dagelijks bestuur vergaderde veertienmaal. In het algemeen werd er naar gestreefd het werk van het voltallige N.H.G.-bestuur zoveel mogelijk te beperken tot beleidszaken. Dit kon slechts worden bereikt door het opvoeren van het aantal bijeenkomsten van het dagelijks bestuur, in welks vergaderingen dan ook werd gestreefd naar het afhandelen van vele zaken, die een routine-karakter dragen of naar het discussie-rijp maken van bepaalde kwesties voor het voltallig bestuur.

Het jaar 1961 werd enerzijds gekenmerkt door een zekere consolidatie van de positie, welke het N.H.G. zich in de afgelopen jaren heeft verworven, anderzijds werd binnenskamers door het N.H.G.-bestuur met voortvarendheid gewerkt aan plannen, welke realisatie voor de toekomstige ontwikkeling van het Genootschap van bijzonder belang moet worden geacht. Verwacht mag worden, dat over deze plannen nadere mededelingen kunnen worden gedaan tijdens de huishoudelijke vergadering van het ledencongres 1961.

Uit het bestuur zal treden A. W. Bots, die vanaf de oprichting van het Genootschap het beheer over de financiën heeft gevoerd. Dat dit geen gemakkelijke taak is geweest, moge thans eens in het openbaar worden vermeld. Het terrein waarop het N.H.G. werkzaam is, heeft zich de laatste jaren dusdanig uitgebreid, dat de zeer verheugende vermeerdering

van het aantal leden toch niet de stijging der uitgaven heeft kunnen opvangen. Dat niettemin de discrepantie tussen inkomsten en uitgaven binnen zeer redelijke perken kon worden gehouden, is zeker niet in de laatste plaats te danken aan het verstandige beleid van de penningmeester. Daarnaast heeft Bots zich immer gekenmerkt als een collega, wie de belangen en het beleid van het Genootschap zeer na aan het hart liggen. Het N.H.G.-bestuur heeft dan ook steeds een open oor gehad voor zijn waardevolle adviezen.

In de loop van dit verslagjaar moest wegens verandering van werkring P. den Duyn, voor het bestuurslidmaatschap bedanken. Het N.H.G. verloor daarmee een zeer bekwaam secretaris, die gedurende de ruim 2½ jaar, dat hij deze functie vervulde, een krachtige bijdrage heeft geleverd aan de bloei van het Genootschap. Het N.H.G.-insigne, dat den Duyn bij zijn afscheid in intieme kring door de voorzitter van het bestuur werd opgespeld, kon slechts een gering blijf zijn van de dank, die het Genootschap hem verschuldigd is voor de voortreffelijke wijze waarop hij zich van zijn taak als secretaris heeft gekweten.

Op 1 juli 1961 werd ondergetekende tot secretaris van het N.H.G. benoemd. Tot vice-voorzitter van het Genootschap werd in de loop van het jaar benoemd het bestuurslid Dr J. C. van Es. W. J. de Jager aanvaardde op 1 februari 1961 namens de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst zijn functie als adviseur van het N.H.G.-bestuur na het vertrek van P. B. A. Melief. Ook de Landelijke Huisartsen Vereniging benoemde een nieuwe adviseur bij het N.H.G.-bestuur en wel L. J. Degenaar, die op 1 januari 1961 C. van der Marel als zodanig opvolgde.

Zeer vele zaken, die dit jaar de aandacht van het bestuur eisten, werden reeds op andere plaatsen in dit verslag vermeld, met name bij de overzichten der werkzaamheden van landelijke studiegroepen en adviescommissies. Eveneens mag het overbodig worden geacht uitvoerig stil te staan bij de organisatorische en wetenschappelijke problemen, die in het bestuur werden behandeld, daar hiervan regelmatig verslag werd uitgebracht in de rubriek Uit de notulen. Ook dit jaar vormden de problemen rondom het stichten van een huisartseninstituut en het zoeken van mogelijkheden tot verruiming der financiële middelen belangrijke onderwerpen van bespreking. Daarnaast hadden de centrumactiviteiten en de wijze waarop deze, waar nodig, kunnen worden gestimuleerd, de aandacht van het bestuur.

Een interim-rapport van de werkgroep Assistentenschap huisarts werd met leden der werkgroep besproken. Dit rapport zal nader worden uitgewerkt en aangevuld aan de hand van de plaats gevonden hebbende gedachtenwisseling.

Bureau. De reorganisatieplannen voor het N.H.G.-bureau kregen dit jaar hun beslag door de benoeming op 1 februari 1961 van de heer J. F. Jongeneel tot chef de bureau. De assistente op het bureau mejuffrouw A. van Helvoirt, werd op haar verzoek per 16 november 1961 ontslag verleend. Mede in verband met de opeenhoping van werkzaamheden in de periode onmiddellijk voorafgaande aan het ledencongres, was het een gelukkige omstandigheid, dat op 16 oktober 1961 de vroegere secretaresse van het N.H.G., mevrouw M. J. Zweers-Westenberg tijdelijk in dienst kon worden genomen.

De samenwerking met functionarissen en overig personeel van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en haar belangenverenigingen was wederom bijzonder prettig. Op deze plaats moge onze dank hiervoor nogmaals worden uitgesproken.

Betrekkingen met organisaties en personen buiten het Genootschap. Van veel waarde bleek ook dit jaar de permanente vertegenwoordiging van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en van de Landelijke Huisartsen Vereniging bij de vergaderingen van het N.H.G.-bestuur. De contacten, die met deze vertegenwoordigers werden onderhouden, waren van de meest aangename aard en droegen belangrijk bij tot de besluitvorming door het bestuur en tot de vriendschappelijke en collegiale verhouding tussen het N.H.G. en de genoemde organisaties. Tegen het einde van dit jaar verzocht de Maatschappij voor Geneeskunst een vertegenwoordiger aan te wijzen in haar te reorganiseren Landelijke Artsen Cursus Commissie.

Dank zij het door de Gezondheidsorganisatie T.N.O. verleende subsidie kon dit jaar een aanvang worden gemaakt met het N.H.G.-jaaronderzoek 1961 inzake de bestrijding van tonsillitis acuta. Het Genootschap is voor deze steun zeer erkentelijk. Voorts werd veel steun en medewerking verkregen van het Instituut voor sociale geneeskunde te Utrecht en van het Ned. Instituut voor Praeventieve Geneeskunde te Leiden.

Het Genootschap prijst zich gelukkig met de op zo ruime schaal verkregen medewerking van alle adviseurs, die het N.H.G.-bestuur, de adviescommissies en de landelijke studiegroepen van advies hebben gediend, almede met de ook dit jaar ondervonden steun van de psychiater-adviseurs der medisch-psychologische studiegroepen, welke werkzaam waren in het kader van het Genootschap.

Bij het op 31 oktober 1961 gehouden werkcngres van de Algemene Nederlandse Vereniging „Het Groene Kruis”, die dit jaar haar 50-jarig bestaan herdenkt, werd het N.H.G. vertegenwoordigd door zijn secretaris. Op dit congres bood ons bestuurslid Dr J. M. L. Phaff twintig stellingen ter discussie aan over de samenwerking tussen huisarts en wijkverpleegster — (1961) huisarts en wetenschap 4, 118.

Internationale contacten konden door de beperkte middelen van het Genootschap helaas te weinig worden gelegd. Wel onderhield het Genootschap een prettige briefwisseling met het College of General Practitioners in Engeland, doch de persoonlijke contacten behoeven dringend uitbreiding en intensivering. Tijdens de in Nijmegen gehouden artsen cursus was er uiteraard een vruchtbaar contact met de buitenlandse gasten.

In september 1961 vond te Edinburgh een conferentie plaats van de Europese sectie van de Wereld Gezondheidsorganisatie over „The training of the doctor for his work in the community”. Op deze conferentie werd ons land vertegenwoordigd door de voorzitter van het N.H.G., Dr F. J. A. Huygen. Tijdens de eveneens op 25 november 1961 te houden jaarvergadering van het College of General Practitioners wordt het N.H.G. vertegenwoordigd door R. C. Veldhuizen van Zanten.

Dit verslag moge worden besloten met het uitspreken van de hoop, dat ook in het komende jaar door aller onontbeerlijke medewerking en enthousiasme kan worden voortgegaan met het leveren van positieve bijdragen tot de bevordering der huisartsgeneeskunde. Zulks zal niet slechts tot heil strekken van de zich aan onze zorgen toevertrouwende medemens, doch het zal tevens stimulerend werken op de bevrediging, die wij, huisartsen, in de uitoefening van ons beroep vinden.

E. M. Jansen, secretaris

SAMENSTELLING BESTUUR N.H.G. 1962

Het bestuur van het N.H.G. is voor 1962 als volgt samengesteld: Dr F. J. A. Huygen, voorzitter, Kleidijk 30, Lent, 0 88 00-2 10 29; Dr J. C. van Es, ondervoorzitter, Arnhemseweg 59, Apeldoorn, 0 67 60-1 45 81; E. M. Jansen, secretaris, Catharijnesingel 30, Utrecht, 0 30-1 34 77; Dr A. Rijperda Wierdsma, penningmeester, Dr Cl. Noordduynstraat 1, Nijmegen, 0 88 00-2 33 70. Voorzitter, ondervoorzitter, secretaris en penningmeester vormen het dagelijks bestuur.

Leden: Dr J. A. Dallmeijer, Rivierenlaan 159, Amsterdam, 0 20-72 97 56; J. M. Deveer, Amsterdamsestraatweg 474, Utrecht, 0 30-4 18 32; J. J. M. Michels, Borssenburg 11, Amstelveen, overdag 0 20-74 31 99, 's avonds 0 29 64-98 26; Dr M. G. van Nieuwenhuijzen, Akerstraat 50, Hoensbroek, 0 44 48-25 50; Dr J. M. L. Phaff, Verl. Schrans 85, Leeuwarden, 0 51 00-2 51 51; H. L. A. Vlamings, Groesbeekseweg 12, Nijmegen, 0 88 00-2 43 40.

Adviserende leden: A. W. Bots, voorzitter Algemene Advies-Commissie, Prof. Aalberselaan 2, Voorhout, 0 25 32-73 93; L. J. Degenaar, namens L.H.V., Burg. Jaslaan 1a, Dubbel-dam, 0 18 50-40 70; A. Hofmans, voorzitter redactiecommissie „huisarts en wetenschap”, Breeplein 4, Rotterdam 24, 0 10-19 15 92; W. J. de Jager, namens de Kon. Ned. Mij. t. b. d. Geneeskunst, Keizer Karelweg 80, Amstelveen, 0 29 64-22 29; W. J. Royaards, hoofdredacteur Med. Contact, Prins Bernhardlaan 12, Beverwijk, 0 25 10-39 05.

Chef de Bureau N.H.G.-secretariaat: J. F. Jongeneel, Joost Bankertplaats 85, Rotterdam-2, 0 10-12 50 14.